

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Yttrande över Ökat regionalt inflytande avseende flyglinjer med allmän trafikplikt

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Bakgrund och innehållet i förslaget

Den remitterade promemorian innehåller ett förslag till en ny lag om medfinansiering och upphandling av regelbunden lufttrafik med mera samt ändring i förordning (2024:532) om statsbidrag för icke-statliga flygplatser.

I promemorian framgår att regeringen har lämnat ett uppdrag till Trafikverket som syftar till att kommuner och regioner ska ges ett ökat inflytande vad gäller flyglinjer med allmän trafikplikt på två sätt – dels genom möjlighet att utöka kraven i den allmänna trafikplikten för de statliga linjerna, dels genom möjlighet att införa allmän trafikplikt på ytterligare, icke-statliga linjer. Några av de grundläggande förutsättningarna i uppdraget är att kommuner och regioner ska ta fullt kostnadsansvar för det kompletterade utbudet och att hanteringen ska vara förenlig med EU:s lufttrafikförordning.

Trafikverkets förslag innebär att kommuner och regioners ökade inflytande avseende den allmänna trafikplikten hanteras i två separata processer.

Om en kommun eller region har behov av att utöka kraven i trafikplikten för det statliga utbudet av flyglinjer utöver statens grundutbud, exempelvis i form av fler stolar eller turer, hanteras detta inom ramen för Trafikverkets ordinarie utredningsprocess. Kommunen eller regionen kan i samband med Trafikverkets remissförfarande avseende utredningen ansöka om utökade krav. Utökningen måste vara förenlig med EU:s lufttrafikförordning och får inte medföra negativ påverkan på det statliga utbudet av flyglinjer. Om Trafikverket bedömer att det är möjligt att utöka kraven i den allmänna trafikplikten på det sätt som kommunen eller regionen föreslår beräknar verket vilken kostnad ändringen medför. Därefter tar kommunen eller regionen ställning till om den har förutsättning att ta kostnaden och ingå avtal om medfinansiering med Trafikverket. En sådan överenskommelse behöver ingås innan Trafikverket beslutar om allmän trafikplikt för linjen. Trafikverket upphandlar därefter trafiken på motsvarande sätt som idag och förvaltar avtalet med operatören. Ett negativt besked från Trafikverket att den föreslagna utökningen inte är möjlig bör inte vara överklagningsbart.

Vidare anges följande. Om en kommun eller region har behov av att införa allmän trafikplikt på ytterligare, icke-statliga flyglinjer så föreslås att detta inte knyts till Trafikverkets ordinarie utredningsprocess. Detta föreslås istället att hanteras löpande när kommunen eller regionen bedömer att behov uppstår. Trafikverket föreslår att beslut om allmän trafikplikt fattas av Trafikverket även för dessa linjer. Trafikverket prövar om förslaget är lämpligt och om det är

förenligt med EU:s lufttrafikförordning. På dessa linjer föreslås en möjlighet att överklaga Trafikverkets avslag till regeringen. Kommuner och regioner ges befogenheter att själva upphandla och ingå avtal om trafik, vilket är väl i linje med grundförutsättningen för uppdraget att kommuner eller regioner ska ta fullt kostnadsansvar.

Förslaget kräver författningsändringar i form av lag. Detta för att möjliggöra för kommuner och regioner att medfinansiera utökade krav i statliga flyglinjer samt att finansiera och upphandla trafik på icke-statliga linjer.

Konsekvenser för företag

Regelrådet noterar att det finns en konsekvensutredning¹, men det saknas en beskrivning av förslagets effekter för företag. Förslagsställaren anger att då författningsförslaget inte har någon direkt påverkan på företag och andra enskilda har det inte gjorts någon analys av förslagets ekonomiska konsekvenser för dessa.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet kan konstatera att en konsekvensutredning som visar på förslagets effekter för företag saknas i det remitterade underlaget.

Förslaget medför en möjlighet, inte en skyldighet, för kommuner och regioner att bekosta ytterligare flygtrafik, om de ser ett sådant behov. Mot den bakgrunden kan Regelrådet visserligen förstå förslagsställarens bedömning att förslaget i detta skede inte bedöms få någon direkt påverkan på företag. Regelrådet noterar dock att förslagsställaren anger att det sannolikt inte kan uteslutas att negativ inverkan kan uppstå för såväl statliga som kommersiella flyglinjer samt flygmarknaden som sådan.² En djupare analys av förslagets effekter för företag hade därför varit behövlig. Ett genomförande av förslaget medför att ett antal scenarios kan uppstå, vilket förslagsställaren med fördel hade kunnat belysa, såsom exempelvis:

- Scenario A. Ingen kommun eller region väljer att nyttja möjligheten till nya flyglinjer. För detta scenario delar Regelrådet förslagsställarens bedömning att några nya effekter för företag inte kommer att uppstå till följd av förslaget.
- Scenario B. Ett par kommuner eller regioner väljer att nyttja möjligheten till nya flyglinjer. För ett sådant scenario bör effekterna för företag utredas, för att visa vilken påverkan det kan få för berörda företag såväl lokalt som nationellt.
- Scenario C. Ett flertal kommuner eller regioner väljer att nyttja möjligheten till nya flyglinjer. Likt i scenario B bör då effekterna för företag utredas.

Som underlag för en beskrivning skulle förslagsställaren kunna titta på historisk utveckling för regionala flygplatser i Sverige och vilken betydelse och påverkan dessa har för företag och näringsliv. Det kan också vara värdefullt med en komparativ utblick för att synliggöra hur det fungerar i andra jämförbara länder.

¹ Promemorian avsnitt 7.

² Promemorian avsnitt 7.4.2.

Regelrådet rekommenderar förslagsställaren att komplettera konsekvensutredningen med en scenarioanalys enligt ovan, och vilka effekter som skulle kunna uppstå för företag till följd av att det nu remitterade förslaget genomförs. Eftersom sådana beskrivningar i dagsläget saknas, bedömer Regelrådet att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 28 maj 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Katarina Garinder Eklöw.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Katarina Garinder Eklöw
Föredragande